

Patinerings....

(Eller weathering)

Historien forud og en definition

Ordet patina kommer oprindeligt fra latin, men udspringer af italiensk med betydningen: "Lakering", som det ikke har så meget med at gøre. Det lidt pudsige er, at når man samme sted, i Den Danske Ordbog, søger på substantivet "patinerings", giver søgningen intet resultat, ordet er betydningsløst!! Så hvad med, om vi tillægger ordet en for os brugbar og generelt accepteret betydning ikke blot som ord, men tillige som begreb?

Patinerings, en passende, nødvendig definition.

Som en logisk følge heraf har jeg besluttet at udskifte det besværlige ord "Weathering" med det mere mundrette, om end for øjeblikket betydningsløse (?), danske ord: "Patinerings". På en måde foretrækker jeg det engelske begreb, men kun fordi det også dækker internationalt, hvilket gør det nemmere at opsøge nye produkter på nettet og andre steder. Men, da vi trods alt er danske, vil jeg fremover anvende udtrykket patinerings med følgende definition for substantivet "Patinerings". Så står det jo

redaktionen af "Den Danske Ordbog" frit for at optage den i en eller anden form:

"En gengivelse af summen af alle ydre påvirkninger, som vejrliget og dagligt slid påfører et givet objekt eller areal, inden for et givet tidsrum."

Men desværre, vi undgår ikke at anvende engelske udtryk, da visse udtryk og beskrivelser ikke lader sig udskifte, fordi resultatet som oftest virker kunstigt, misvisende eller i værste fald forvirrende.

Som jeg vidst allerede har skrevet lidt om ved en tidligere lejlighed, så er patinerings af modeller en gammel ide. De ældste eksempler, jeg har hørt om, går helt tilbage til 1920'erne i det forrige århundrede i UK!

Men, det var, som jeg også har anført flere gange Tamiyas kampvognsbyggesæt, der for alvor satte skub i tingene. Dengang i 70'erne og 80'erne var det især en belgier ved navn Francois Verlinden, som satte gang i tingene med sine fremragende

dioramaer, der fremstillede scenerier med patinerede kampkøretøjer. I dag er de helt store navne inden for genren de to spanske producenter [Mig Jimenez](#) og Fernando Vallejo. Den førstnævnte udstiller gerne sine fantastiske evner på området for et publikum. Der er uploadet flere klip med ham på YouTube, kig dem, der er meget godt at hente!

I vil se, at det er kampvognsmodeller, der er hans foretrukne emner, men teknikkerne han demonstrerer, anvendes lige godt til andre formål, som eksempelvis modelbanens modeller og landskab.

Udviklingen..

Inden for patineringsprodukter har været intet mindre end enorm. I dag er patinering blevet til en kunstart, som har kreeret et marked for en syndflod af nye produkter til at fremkalde den forjættede effekt, og disse produkter har medvirket til at gøre mange ting meget nemmere, heldigvis. Men de er ikke billige!

På den anden side behøver man jo heller ikke eje alt; man har lov til at vælge det nyttige til de projekter man vil. Resten kan man lade være til en senere dag.

En "ekspert", hvis bøger jeg læser med fornøjelse, har sammenlignet købet af mange af de nye produkter med kvinders forventninger til anti-rynke cremer. Vi ved godt, at de sandsynligvis er meget lidt værd, og de koster

mange penge. Han mener, at de nye produkter især er for udøvere med begrænsede evner på området. Her vil jeg gerne modargumentere med påstanden om, at dette mulige (?) faktum, bestemt ikke taler imod en anskaffelse. Når vi starter med at cykle, har vi støttehjul på, når vi har lært det, tages de af.

Jeg anbefaler dem!

Det betragtelige udbud, med deraf følgende muligheder, giver anledning til en mindre formaning. Pas på, når du patinerer modeller eller andet. **Vis mådehold!** Det er så nemt at overgøre det, så det patinerede lokomotiv kommer til at ligne et omkringkørende vrage eller materiel, som er unddraget almindelig vedligeholdelse i en 10-20 år. Det er jo ikke meningen. Jeg agter at gentage mådeholdet flere gange.

Hvad vil denne artikel?

Artiklens formål er at søge at skabe et overblik over de nyere fagudtryk og begreber, deres mening og indhold, udbuddet af materialer og deres anvendelsesmuligheder. Den vil i nogen grad relatere deres anvendelsesmuligheder til modelbanen på samme måde, som jeg i sidste nummer relaterede forskellige producenter af maling til airbrushing.

Dette er ingen lærebog!

Selv en let patinering får en model til at "gå i et" med landskabet og man kan næsten overse diverse manglende detaljer!

Meningen denne gang er lidt den samme: at skabe grundlag for egne undersøgelser af emnet, så den er blot én af mange mulige indgangsvinkler, om man vil.

Det ligger også et spinkelt håb gemt om mulighederne for at påvirke producenterne til en skønne dag at fremstille (*flere*) farver, Washes, Streakings eller Grimes specielt til modelbanen (*forklaring af begreberne følger*). Jeg har allerede skrevet til Mig Jimenez om ønsket, men om det fængede er vist mere end usikkert.

Det skal dog ikke kvæle håbet. Indtil da må vi klare os med det som allerede er på markedet, og det er egentlig talt heller ikke så skidt, måske er det også, hvad Jimenez tænker?

Jeg skal understrege, at de efterfølgende tanker, anbefalinger og meninger alle er forslag, og at der findes utallige andre metodikker og veje at gå inden for patineringskunsten, og at denne artikel ikke på nogen måde kan afdække endsige give fyldige forklaringer på alle aspekter og muligheder.

Tilgiv mig også, hvis jeg kommer til at gentage mig selv. Meningen er kun den bedste!

Hvorfor skulle jeg dog spille min tid med patinerings?

Men allerførst kunne man starte med stille sig selv ovennævnte spørgsmål. Og fortsætte: Hvorfor overhovedet påtænke at patinere sine meget dyrt indkøbte lokomotiver, vogne og huse mm.?

Svaret er: Først og fremmest, fordi det også på dette felt drejer sig om at genskabe virkeligheden så nøjagtigt som muligt. Når vi skaber vort landskab med dets sporstrækningerne, så er målet jo at få det til at se ud som om, spor, huse og veje har ligget der i måske hundrede år! Gælder de samme ønsker ikke for det rullende materiel? Ser det rigtigt ud, hvis det kommer kørende lige ud af æsken. Nej vel?

Hvilke effekter ønsker vi at påføre vore modeller - gode råd, nye begreber og nogle overvejelser...

Effekterne

Forenklet udtrykt drejer det sig om følgende effekter afledt af den oven for anførte definition:

- Forskelligt slid/påvirkning/skader på bemalinger og afskalninger (*Dents*).

- Nedbrydnings af træflader i forskellige stadier.
- På overflader:
 - Rust i varierende grad og omfang
 - Støv i varierende styrke
 - Snavs på overflader
 - Regnmærker eller -nedbrydning
- Olierester på gangtøj og bogiesider.
- Dieselrester diverse steder, specielt omkring påfyldningsstudser, tanke samt udblæsningsåbninger (*Mo'en!*).

Effekt	Produkter
Skader på/nedbrydning af malede overflader	Filters, Grimes og Streakings
Rust, pletter og striber	Grimes og Streakings (Filters)
Støv, regn	Filters, Washes
Snavs, pletter og striber	Brushing Grimes og Streakings
Dieselrester, olie & fedter	Do
Regn	Wash af "Rainmarker" el. Filter af "Dust"

Produkt	Fortynder	Farve	Bemærkning
Filters	90 %	10 %	Lægges på for at fremhæve en moduleret effekt. Se senere. Lægges på i flere lag.
Washes	75 %	25 %	Bruges eks. til at give en støvet effekt el. snavsede overflader. Kan lægges på i lag.
Streakings	40 %	60 %	Er eks. til at lave regnvandsmærker med eller olie/ rust støv som er løbet ned ad noget.

Hvad er det?

Det understreges igen, at alle produkter/metodikker er terpentinbaserede. Akrylmaling er mindre egnet, men ikke helt, se senere.

Udtrykkene "**Filters**", "**Washes**" og "**Streakings**", kræver lidt mere forklaring, da de godt kan være lidt svære at holde ude fra hinanden.

Eksempelvis er det vanskeligt at oversætte "Wash" som en "vask", da det meningsmæssigt ikke er helt korrekt. Der er mere tale om en teknik end om en hygiejnisk situation. Det ville passe bedre at kalde det for en overfladebehandling. Men, her vælger jeg at holde fast i "Wash" og de to andre britiske ord. Det er lettere, og vi ved alle, hvad det drejer sig om.

Filters bruges til at skabe effekter på flader som eksempelvis:

- Sol-falmede farver,
- Støvede overflader eller
- Regnslidte flader.

De lægges direkte på grundfarven med en blød rund pensel.

De er så "tynde" i blandingen, fordi man skal kunne lægge mange lag oven på hinanden uden at miste transparensen, og gerne forskelligt farvede lag, så en dybere effekt kan opnås. Lidt vel smart kunne man kalde dem for patineringsgrunder! Men brug dem alligevel så sparsomt som muligt. Man skal lige akkurat have effekten og ikke mere.

Lyse brune, grå farver og i visse tilfælde en mørk blå (*afhængigt af grundfarven*) egner sig udmærket til at give modellen et støvet falmet indtryk.

Filters kan købes færdige, men det er der ingen grund til. Bland dem endelig selv!

Vil man købe, så se under Jimenez.

Washes er det ældste patineringsbegreb, ud over dry brushing, som jeg har kunnet finde. Det kan, som skrevet, ikke rigtigt oversættes med vask, men metodikken minder om en slags vask på de større overflader.

Det drejer sig om at tildele modellen en farvebehandling, der skal illudere falmet maling, støv, snavs eller rust. Det sidste, rust Wash, får vi nok ikke så meget brug for på modelbanen, da DSB ikke tillod sit materiel at forfalde i så stort omfang. Vedligeholdelsen var ikke så mangelfuld.

Washes er lidt efter de samme noder som filters, men blandingen er mere farvemættet. Man kan for så vidt bruge dem på samme måde som Filters, men her skal man passe på antallet af lag, da man kan miste transparens.

Streaking/Grimes er lidt mere eksotiske begreber, vel især Grimes (*snavs*). Streakings er ligetil, da det drejer sig om striber af rust, opløst maling eller regn, der er løbet ned ad en vognside, ned fra et tag eller en bogieside mm. Det er en meget vigtig ting at kunne lægge på sine modeller. Det er ofte sådanne veludførte Streakings, som giver det løft, der skal til for at give et overbevisende indtryk af dagligt brug og deraf følgende slid. Grimes hører med ind under samme overskrift, tænk ikke mere over det, men bemærk betegnelsen på produktet, når du køber det. Produktbetegnelsen "Grimes", anvendes

især om imitation af motor- og smøreliefer og snavs som er løbet ud/ ned ad noget.

Hvem fremstiller disse herlige produkter, vi har brug for til os?

Firmaerne og deres produkter

Jeg skrev i en tidligere artikel, at markedet for airbrushmaling kunne være en jungle. Hvis vi forudsætter, at det billedlig talt var Amazon-junglen, må billedet denne gang være junglen på Sumatra, som er lige så mangfoldig. Faktisk er der så mange fabrikker og produkter, at det kan være vanskeligt at hitte rede i, hvad pokker man skal anskaffe sig, med mindre man bare kan købe løs - selvfølgelig! Dette er en vejledning til begynderen mere end til den garvede udøver af sporten. Denne vil allerede kende til det meste. Den efterfølgende opstilling gør ikke krav på at være komplet, men vil hævde at gøre opmærksom på de væsentligste leverandører.

Mig Jimenez

Jeg lægger ud med den på alle måder største. Mig Jimenez (*MJ*) forekommer at være en farverig personlighed, der nærer en glødende passion for patineringsprodukter. Jeg gætter på, at det var denne glød, som fik ham til at påbegynde sin omfattende produktion af patineringsprodukter. Faktisk er det lidt overraskende, at det især er i Spanien, at produktion og udvikling af disse produkter finder sted. Spanien er lidt af et Mekka for dem. Jeg ville i højere grad have tænkt på UK, Japan eller USA, men sådan forholder det sig ikke helt.

Men Mig Jimenez disponerer over fabriktionsfaciliteter, der dels tillader ham at producere i sit eget navn: hans Abteilung 500 serie af (*oliebaserede*) farver i tube dels fremstille produkter under det hårdtslående navn: "AK Interactive". AK er en forkortelse for Avtomat Kalasnjikova - altså verdens mest udbredte russiske stormgevær. Så er målgruppen vist peget effektivt og bramfrit ud hele vejen rundt. Udvalget er totalt, anderledes kan det ikke udtrykkes. Markedets absolut største og næsten

absurd komplette. Hvor komplet programmet er, bevises vist tydeligt af et produkt kaldet "Landing Gear Dust"!!! Så kan det vist næppe blive mere målrettet.

MJ udvikler nye produkter konstant, og han søger at skabe en total sfære omkring patinering. Han har en hjemmeside, som er et must. Gå ind på den og se, hvor meget der er på markedet. Firmaet har også udviklet en app til smartphone og Ipad, så man varsles og informeres om nye produkter og alverdens DVD'ere og bøger om emnet. Der er blot igen at tilføje, at det meste drejer sig om kampvogne og fly. Men alligevel er det "umagen" værd at besøge hjemmesiden og holde sig underrettet.

Hans patineringsprodukter omfatter alt i "Filters", "Washes" og "Streakings" samt patineringspulvere af enhver ønskelig farve. Hertil leverer han fixervæsker, der fæstner de flygtige pulvere til overfladen. Det skal igen understreges, at det er 2. verdenskrig, der er forbilledet for produkterne. Nogle af de håndgribelige beviser herfor, er hans Wash: Kursk Mud og Filters som German Grey!

Vallejo

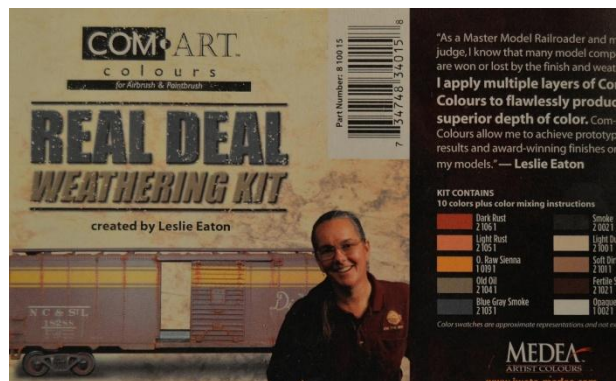

Jeg vil ikke skrive noget særligt om Vallejo andet end at gøre opmærksom på firmaet. Som jeg skrev sidst, er det min tro, at de to personer - Vallejo og Jimenez - har et tæt parløb om udvikling, produktion og promovning. Deres produkter minder til forveksling om hinanden, og samarbejdet angives på deres DVD-serier. Det eneste tidspunkt, hvor jeg har observeret en smule konkurrence var i forbindelse med patineringspulvere, hvor MJ hævdede, at han havde et laboratoriums ord for, at hans pigment-serie (patineringspulvere) er den bedste.

Hvad man så skal lægge i det, må stå hen i det uvisse.

Men Vallejo fremstiller udmærkede Washes, udvalget er dog betydeligt mindre end det, som sælges under AK-brandet, samt pigmenter i alle farver og patineringsserier.

ComArt

Firmaet gør ikke så frygtelig meget ud af denne del af produktionslinjen, men det har dog fået en ekspert på patineringsfeltet til at sammensætte en serie af meget brugbare farver til dette formål. Sættet, som kan ses på billedet, er både relativt billigt og indeholder et meget udmærket udvalg af patineringsfarver af samme kvalitet som de i sidste artikel omtalte farver. Sættet kan med fordel købes hos Amazon i UK, hvor prisen er god.

Det kan absolut anbefales.

Oliefarver i tube (kunstnerfarver)

Disse er meget anvendelige til mange ting. De bedste er Mig's Abteilung 502, der fremstilles i et utal af farver. I Danmark er oliefarver fra Windsor & Newton lettere at få fat på, og de er næsten lige så gode. De findes i et utal af farver. De mest anvendte farver er typisk: Sort, hvid, Burnt Sienna, Burnt Umbra og Earth-farver i flere varianter.

De fortyndes med terpentiner/WS til en Wash eller Streakings. Til den sidste anvendelse skal man passe på, da farven er kraftig og mættet. Så vidt jeg kan se, kan Mig's glimrende Abteilung 502 serie ikke købes i Danmark, men det problem lader sig løse. Sidst i artiklen har jeg listet en adresse på et firma i UK, som forhandler dem. De er fine at handle med.

Patineringspulvere (Pigments)

Hvad er det?

Patineringspulvere, kaldet Pigments i den engelsktalende del af verden, udgør en gruppe for sig, og de behandles derfor under egen overskrift. Der er tale om en slags farvet kridt tilsat lidt andet, som jeg ikke ved, hvad er.

Mig Jimenez og Vallejo

Jeg vil ikke tøve med at påstå, at også her har Jimenez og Vallejo sat sig på markedet med et stort udvalg af blandinger. Det er prima produkter. Men, jeg vil alligevel foreslå at rette opmærksomheden et par andre steder hen.

Bragdon

Først vil jeg gerne henlede opmærksomheden på amerikanske Bragdon, se adressen sidst i artiklen.

Den lille fordel ved Bragdons pulvere er, at man kan købe dem i en lille, men meget anvendelig plastikcontainer, hvorfra de let overskues og anvendes. Firmaet påstår, at deres produkt har særlig god hæftning på de ønskede overflader. Det er nu ikke helt min opfattelse, men de er bestemt gode, og farverne er meget relevante, bortset fra den blå, som jeg ikke ved, hvad skal bruges til?

Noch

Tyske Noch har også en god serie, der indeholder alle kulører, du har brug for. Af de tos udvalg vil jeg fremhæve Bragdons, som det bedre af de to. Hæftningen er en smule bedre end Nochs. MJ's produkter ligger i samme kvalitetsgruppe som Bragdons. Så hvad man

bestemmer sig for at købe er nærmest en smags sag, Noch inklusive.

Humbrol

Gode gamle Humbrol er også leveringsdygtig med en produktserie bestående af et udvalg af patineringspulvere. Jeg har ikke prøvet dem, og kan derfor ikke give noget bud på kvaliteten. Men, mon ikke man trygt kan anskaffe dem, Humbrol har altid leveret udmærkede ting.

PanPastels

Til sidst vil jeg henlede opmærksomheden mod et produkt, som jeg ikke har hørt om før. Det drejer sig om et produkt "PanPastels", som er en slags patineringspulver, men i en mere fast form. Det virker lidt som fruens øjenskygge eller gammeldags kindrødt i mætheden, da det nærmer sig en tør creme. Det er mere "fedt" i blandingen end alle de øvrige. Det giver det sikkert en meget fin hæftningsevne. Det er lidt dyrt, idet hver farve, der leveres i en lille cirkulær og gennemsigtig plastikkåse, koster 50 kr. Jeg tror så også, at det holder meget længe.

Teknikker

Teknikkerne/anvendelse af produkterne er blot mine forslag, som har fungeret for mig, men der er mange andre, sikkert også bedre.

Men som en klog mand engang udtrykte det:

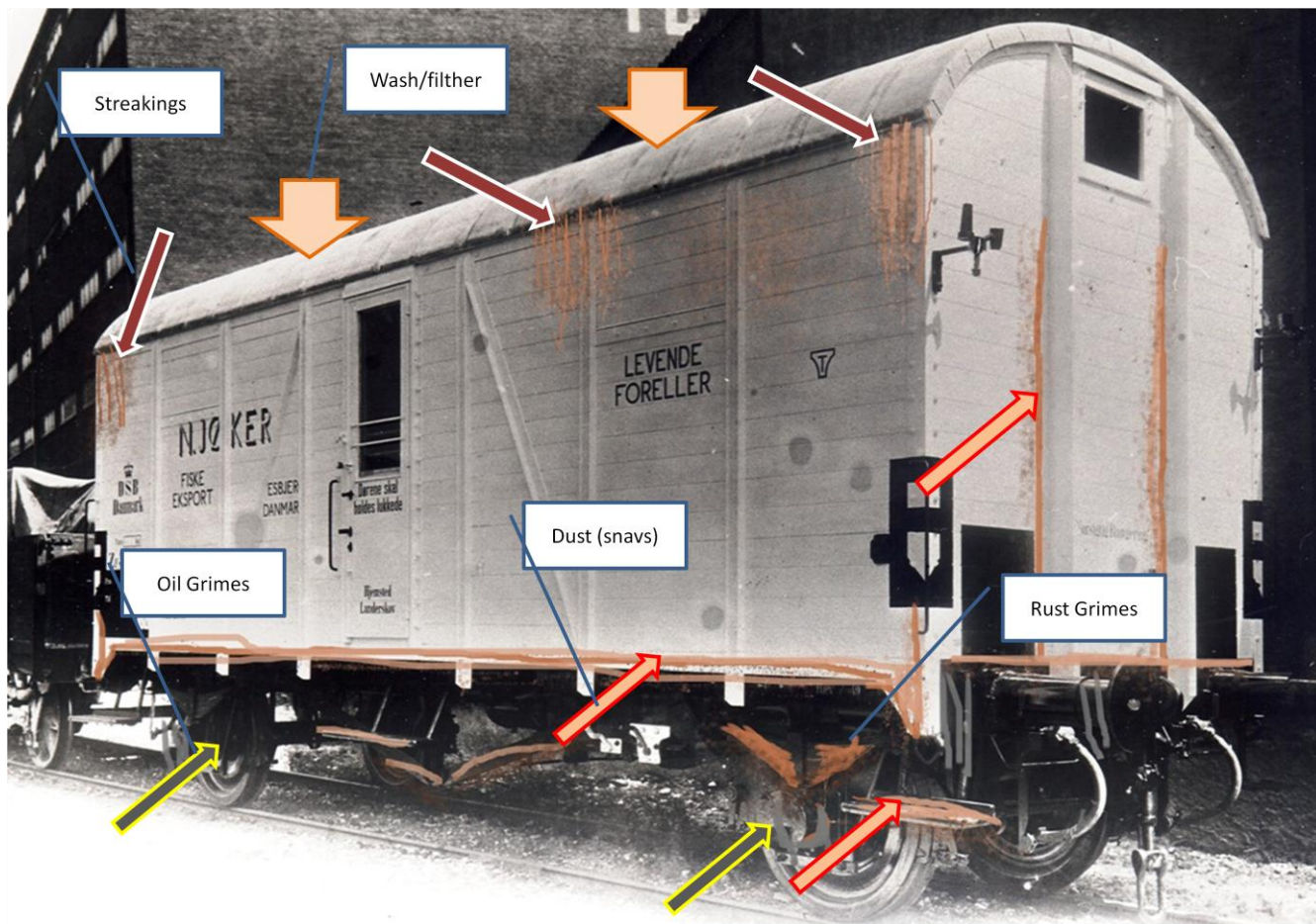
"I jagten på det optimale - overser man ofte det brugbare!"

Det er en meget god leveregel i mange af livets facetter, også når det drejer sig om patinering.

Først disse helt generelle, men nyttige råd:

Gode begynderåd:

- 1) Husk, at det drejer sig om at gå sparsomt og trinvist frem.
- 2) Patinering lader sig meget let overgøre, og så var det måske bedre at have ladet være.
- 3) Læg ud med en ældre (kasseringsværdig?) model. Så gør det ikke noget, hvis det går lidt galt, man kan altid rense af og starte igen.

*Skematisk oversigt over de mest almindelige effekter! Vognen, der lægger ryg til, er ZF 500 064.
Foto.: Scandia. Arkiv.: JMJK.*

Dernæst denne lige så generelle diskussion man ikke skal tage alt for bogstaveligt:

Enamel og/eller Akryl

Her kunne der godt gå religion i sagen - lad os undgå det, for det er bestemt ikke altid et enten eller. Det er et "både og".

Nogle vil sikkert være uenige med mig, når jeg hævder, at enamels generelt set er bedst til frembringelse af de patineringseffekter, vi ønsker os på vore modeller.

Det betyder ikke, at akrylfarver er uegnede til patinering, slet ikke, da disse udmærket lader sig anvende til mange patineringsformål. Men, enamels flyder bare bedre på de fleste overflader, og de lader sig blende ind på overfladen på en meget mere overbevisende

måde end akrylerne gør det. De er lettere at arbejde med - vil jeg hævde.

Hemmeligheden ligger såmænd bare i tørretiden, der gør, at man kan arbejde vådt-i-vådtagtigt med enamels i meget længere tid.

Man kan dog forbedre akrylernes egenskaber ved at tilsætte et tryllemiddel kaldet "Extender". Midlet tilsættes med ca. et par dråber til blandingen, afhængigt af blandingens omfang naturligvis, og det nedsætter tørretiden en del. Den gør, at man kan nå at arbejde med akrylen lidt længere tid, og således lettere få den anbragt de rette steder og få den blendet ind med omgivelserne, uden at man har med en hurtigt tør overflade at gøre. Tørre den, er det forbi.

Et vigtigt element!

Huske at affedte din model, som står foran at skulle males. Jeg understreger, at det bedste ville være, om man kunne give sit lokomotiv, vogn eller bygning et bad. Årsagen er, at der sidder mange fedtresten og fingermærker på en model, efter den er blevet beundret (*håndteret*). Alle disse berøringer afsætter fedt og snavs, som i høj grad forhindrer malingen i at lægge sig optimalt på en overflade.

Et lille fif til akrylpatinering

En af de amerikanere, som jeg lytter meget til, anvender noget, han med et pudsig udtryk, kalder for "**Wet Water**". Dette består af en blanding på 3½ dl vand tilsat en dråbe opvaskemiddel eller ¼ dl sprit (*anvender jeg*). Det virker på samme måde, som når vi tilsætter opvaskemiddel til den hvide lim til ballastlimningen. Midlet nedbryder overfladespændingen og malingen lægger sig mere jævnt og trænger med ud i krogene.

Man kan udskifte sprit med sprinklervæske, som i øvrigt er godt til mange patineringsteknikker ved anvendelse af akryl.

"Wet Water" metoden

Metoden anvendes, når man eksempelvis vil patinere et damplokomotiv. Patineringen vil da ofte bestå i, at man lægger støv og snavs på udvalgte flader som cylindre, barrierepladerne, stiger og fodplader, gangtøj osv. Man starter med at dykke sin pensel i "Wet Water", hvorefter man dypper penslen i den ønskede maling, f.eks. sin støvfarve, og blander penslens indhold på et stykke pap og tilsætter maling og "Wet Water" indtil blandingen er rigtig alt efter formålet. Derefter "dabbes" malingen, på de ønskede overflader. Altid "Wet Water" på penslen først!

En god støvblanding (*Wash*) til akrylmaling med Modelflex farver eller tilsvarende:

- Earth Brown
- 1-2 dråber Extender
- "Wet Water"
- 2 dråber sprit (*hvis ikke du har tilsat det allerede til din "Wet Water"*)

Blandes til den ønskede type, Wash eller Streaking.

Udførelse af Washes

Washes fremhæver detaljer, samlinger, nitter, nagler og fordybninger. Washes lægges på større eller mindre flader eller i revner og mellemrum med en bred pensel i relativt fyldige strøg. Pas ikke at få for meget på penslen ad gangen. For

meget Wash kan opsuges med en tør pensel. Kanter eller afgrænsninger "udviskes" med en bred pensel med lidt "White Spirits" (WS) på efter streaking-metoden. Se næste afsnit. Dette bruges til at gnide de skarpe kanter ud, så det blander ind i detaljen eller andre farver på overfladen. Denne metodik er helt essentiel og bliver særlig relevant, når det gælder Streakings og Grimes.

Washes på mindre områder er specielt gode til at simulere falmede områder. F.eks. kan en vinrøde overflade på udsatte steder tilføres en Wash af en lys vinrød farve for at illudere et falmet område. Husk at blende med WS.

Oliewash

Til Washes er oliefarverne i tube særligt gode.

Et anvendelseseksempel er en stærkt fortyndet udgave af sort:

- 20 - 30 ml terpentin el. WS
- Knap en 3 mm af strimlen fra tuben
- Delene blandes ved omrystning i et kar med låg.

Husk at lukke det tæt! Blandingen rystes grundigt.

Kontroller, at blandingen holder det rette miks til en Wash. Brug hellere øjnene end opskriften, der blot er vejledende. Malinger er forskellige.

Det kan sygne af meget, men blandingen hældes i en flaske med låg, og den holder længe. Husk at mærke med dato. (*Sidste salgsdato?*)

Du har nu en god wash til overflader og specielt til at lægge mellem brædderne på en godsvogn. Den sorte Wash tydeliggør disse detaljer på udmærket vis. Det gøres let ved at lægge farven på med en meget fin pensel oo el. oooo under udnyttelse af kapillæreffekten (*ligesom i køkkenrulle*), hvilket sikrer, at malingen selv løber ud. Det egner terpentinbaserede teknikker sig bedst til. Her er akrylerne for træge.

En god ide kan være først at spraye en klar lak på modellen, patinere den, og efterbehandle med en mat lak. Lakken gør, at patineringsvædskerne løber bedre på emnet.

Regnslid / Falme, vind & vejr

Et godt falmemiddel er at bruge Mig's produkt Rainmarks, der er en støv-Wash, der falmer/snavser godt. Den er tyndt blandet fra fabrikken og bør lægges på i flere lag indtil den ønskede effekt indtræder.

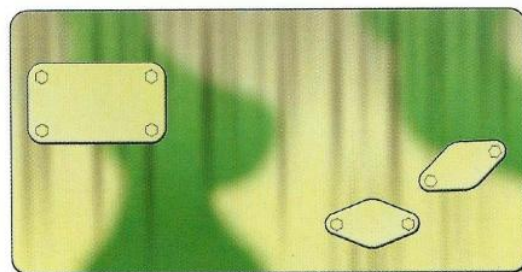
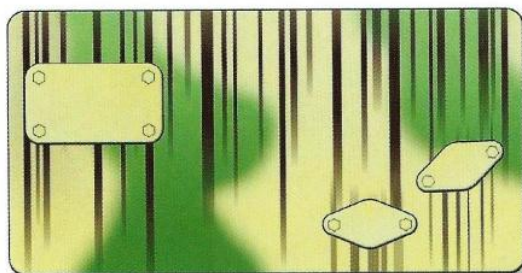
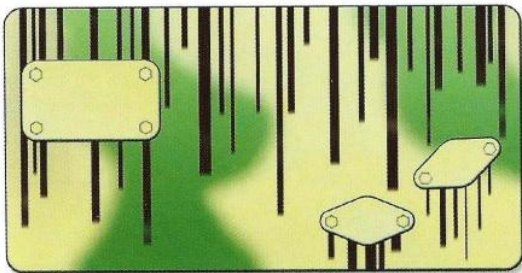
Hvis man ikke vil investere i en færdigblanding, kan man blande selv efter "olie-wash" metoden med en passende jordfarve.

Frembringelse af Streakings

En meget ønsket effekt, kunne jeg tænke mig, er Streakings (*striber*) af rust, olier, snavs eller afskyllet maling.

Streakings fra rust, olier, snavs påføres efter følgende metode:

1. Med en tynd rund pensel trækkes en række tætliggende striber i varierende længde og bredde ned af vognsiden fra tag el. andre steder, som rust kan komme fra. Brug enamels. Se farve matrix for muligheder. (*Illustrationens billede 1*)
2. Efter en kort tørring, tages en bred pensel, som væddes i terpentin. (*Illustrationens billede 2*)
3. Penslen bløder striberne op og blander (udvisker dem) sammen. Penslen føres i en nedadgående retning. (*Illustrationens billede 3*).

OBS! Streakings, rust el. olier etc. påføres med en tynd rund pensel (*størrelse oo eller ooo*) "oppe fra og ned", hvorimod regn-streakings påføres "nede fra og op"!

Fordelen ved enameltypen er her, at den let lader sig blende ind (*udviske*) ved hjælp af en bred pensel vædet med terpentin, (*White Spirits, lugtfri terpentin*).

Blending gennemføres bedst med Mig's "Thinner for Washes" og "Enamel Odourless Thinner". Vist nok samme produkt. Det lugter i hvert fald ens!

Afskalninger

Til dette formål findes mange teknikker. Jeg vil blot nævne den simpleste, nemlig at betjene sig af "**Chipping-væsker**" af varierende styrke. Et nyt vanskeligt engelsk udtryk, men det dækker blot over væsker, som lægges mellem en grundfarve f.eks. en træfarve, og hovedfarven, f.eks. hvid farve på en fiskevogn. Væsken gør det muligt at trække/slibe/vaske den hvide farve af igen, så der ser ud som om, farven er stødt/slidt/regnet af i flager/felter. Meget virkningsfuldt. Fruens hårspray derhjemme har i øvrigt samme virkning, hvis I må låne den altså? Spray den ned i et lille glas og påfør den modellen med en pensel. Det er også meget billigere.

Anvendelse af patineringspulvere

Jeg må indrømme, at jeg betjener mig af dette remedium med stor fornøjelse, da det er meget nemt at have med at gøre og efterlader én med et absolut minimum af rengøring bagefter. Og så er de meget nemme at anvende. De kræver ikke så meget træning som metoderne til at opnå gode resultater med airbrushen og de forskellige Washes etc.

Pulveret består som skrevet af farvet kridt. Det betyder, at pulveret kan fjernes igen, at det går af ved berøring, hvis man ikke forsegler det, og overfladen let lader sig behandle med flere nyttige og realistiske farver. Men, når jeg nu skrev, at man kan fjerne pulveret igen, så er det en sandhed med modifikationer eftersom den farvede kridt, eller hvad det nu er, sliber den følsomme plastikoverflade på en sådan måde, at man nu ikke altid siger helt farvel til farven, der stadig kan skimtes slebet ind i overfladen. Så kridtet kan virke som et svagt slibemiddel. Det være sagt til advarsel.

Tørmetoden

Det påføres i al sin enkelthed med en busket pensel eller en vatpind, eller med en viftepensel, hvormed det gnides rundt på overfladen i rigelige mængder. Vatpinden er ofte det bedste middel, da man lettere kan gnide pulveret ind med denne med mindre selvfølgelig, at man anvender vådmetoden, som omtalt i næste afsnit.

Vådmetoden

Man kan - for at øge hæftningen og lette påføringen - fugte en pensel i sprit tilsat lidt vand, som derefter dyppes i pulveret, der nu omdannes til en slags tyk maling. Det i nogle tilfælde en god måde at påføre pulveret på snævre områder, hvor vatpinden ikke kan komme til, eller man ønsker en mere markant farvning. Det fjernes let igen med lidt sprit/vand på en pensel.

Vådmetoden har den store fordel, at den ikke sliber fladen nær så meget som ved tørmetoden, hvorfor pulveret lettere fjernes igen.

Man kan også vælge at anvende den hjemmelavede fixer som vådmiddel til påføring. Se opskriften nedenfor.

Der er mange ting, som pulveret er strålende til. Nogle eksempler er farvning af bogiesider, rust på undervogne og sider, murstensfarver på bygninger, sodning af skorstene på lokomotivernes skorstene og tendere samt industriskorstene og meget mere.

Men pulveret bør fæstes på fladen for at forhindre, at man tørrer det af igen. Dette kan gøres på en af tre måder:

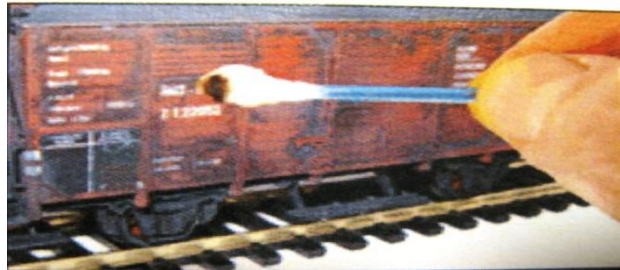
- 1) Man kan efterbehandle ved at airbrushe med lak, foretrækker jeg som oftest,
- 2) Man kan anvende Pigment Fixer fra Mig eller
- 3) Man kan anvende en selvfremstillet fixer efter følgende opskrift: klar lak blandes med vand i forholdet 50/50 tilsat 4-5 dråber sprit med en pipette.

Patineringspulvere er et rigtig godt produkt at øve sig med, når man er ny i faget. Det kan ikke gå rigtig galt.

Dye

Her er der tale om et måske lidt mindre kendt (?) britisk produkt, som fremstilles af Modelmates Ltd. De kalder deres vidundermiddel for Weathering Dye. Hvad betyder Dye så? Slår man op i "The Advanced Learners Dictionary", som man altid har lige ved hånden, beskrives det som farvestoffer, der

anvendes af industrien til indfarvning af klæde mm.

Nå da, men når man hælder eller sprayer det ud, opdager man, at der er tale om en tynd vandbaseret patineringsvæske med god hæftning på overfladerne. Det lægger sig pænt, nærmest som en Wash på en model. Fordelen ved det er, at det aldrig sætter sig helt fast, men man kan altid opløse det med vand og fjerne, reducere det eller lægge det helt om. Det giver naturligvis store fordele, da man lægger en slags fortrydelsesmulighed ind. Det er lettere at fjerne end patineringspulveret og efterlader sjældent spor, og så er det gennemsigtigt og kan fortyndes med vand. Og så er de egnede til airbrushbrug.

Det kan også lægges på med en pensel eller en vatpind. Samme remedier anvendes til smøre det ud og lægge de rette steder. Vatpinden er god til at fjerne det igen eller blot reducere indtrykket.

Det fås i mange farvevarianter såsom rust, Soot black, Slate Grey, Light Grey, Mud Brown, Oil Brown, Moss green. Jeg har især anvendt en murstensfarvet variant, som egner sig fint til at farve mørtel på huse. Det er let at aftørre, hvis det måtte ramme en murstensflade. Den eneste anke ved det produkt er, at dets farve er meget hvid, hvad dansk mørtel jo ikke er. Derfor blande jeg med en mørk grå farve indtil jeg havde den rette mørtelfarve. Så det kan man også.

Kan anbefales!

Små, men vigtige relationer du bør kende til, inden du starter dit patineringsprojekt

Produkternes målestoksafhængighed

En af disse afhængigheder er meget vigtig at erkende, men som sikkert ikke ret mange har tænkt over, drejer sig om, at de fleste patineringsæt, der befinder sig på markedet, farvemæssigt er tilpasset et andet størrelsesforhold end modelbanens 1:87. Et gæt kunne være, at farvetilpasningerne er harmoniseret til mellem 1:48 - 1:35 for at dække de

meget populære militærbyggesæt. Kig ind på deres hjemmesider og se engang, hvad de anbefales til!

Det skal vi nu ikke fortvivle over, og vi skal heller ikke gøre det til nogen videnskab, men det er vigtigt at erkende, at mange af de effekter, der tilbydes, ikke altid kan overføres til vor verden uden tilpasning. Det gælder alt fra patineringspulvere til specialprodukter for særlige effekter. Se på, hvorledes farven virker, når den er ude af dåsen eller flasken. Der kan godt være variationer fra fabrikantens farveoversigt og til virkeligheden.

En printer har meget vanskeligt ved at reproducere farver på et farvekort korrekt. Brug dine øje til at vurdere, om farven er den rette til dit projekt. Se næste afsnit.

Effekter som Washes er lige til at overføre, men Streaking/Grimes lader sig ikke umiddelbart overføre. Det er her forskellen gør sig mærkbar. Man kan ikke lave flerlags rustmærker på en model i 1:87, som man kan det i en lavere målestok. I størrelse N kan mulighederne være lidt mere begrænsede.

Påstand 1: Det er ikke altid lige meget, om vi anvender patineringsprodukterne på en model i 1:87 eller 1:35 (eller 1:160)!

Påstand 2: De farver og teknikker, vi agter at anvende til patinering, skal tilpasses målestokken!

Påstand 3: Vi skal meget gerne have fat i et billede af den maskine eller vogn, som skal patineres til vor valgte epoke.

(For)billedet - en udfordring.

Her er tilsmudsningen ret moderat, men dog synlig. ZF 500 065 i Lunderskov 1959.

Foto.: Poul Erik Clausen. Arkiv.: DMJK.

Når man påbegynder et patineringsprojekt, f.eks. patinering af en My eller en personvogn Cp eller et andet emne, så er det meget vigtigt med et godt billede som forlæg fra den epoke, man ønsker at tilpasse sin patinering til. Årsagen til denne henvisning til epoken skyldes, at man faktisk, hvilket måske kan være vanskelig at se på billederne, fik mere og mere effektive vaskeanlæg til trækraft og personvogsmateriel, som man - af indlysende årsager - altid har gjort meget ud af at holde pænt og rent. Vi skal huske på, at personvogsmateriellet - i modsætning til godsvognene, der ofte henstod mere eller

mindre tilsmudsede - blev vartet på personvognsristene af rengøringspersonale. Se den gode film "Her er banerne", og oplev hvorledes man i 40'erne (og senere) gik op i at renholde både de indre og ydre flader i vognene.

Se på billederne - hvilken effekt skal jeg vælge?

Men betragt engang det tre billeder, hvoraf de to er af den samme vogn, men på to forskellige tidspunkter i dens levetid. Vidt forskellige at se på. Se på det 3. billede nedenfor, hvor snavset en vogn kunne blive. Ren versus snavset. Her må du træffe et valg. Du kunne også vælge noget

midt imellem. Men, vælg omfanget, det skal du. Og pas på. Det kan virke ustyrligt overdrevet at vælge den snavsede. Her kan mådeholdet virke

meget mere overbevisende. Og det er virkningen det drejer om.

Atter et billede af ZF 500 065 taget et par år før og her er tilsmudsningen lidt kraftigere end på første foto. Stedet er formodentlig Lunderskov og året er 1956. Foto.: Poul Erik Clausen. Arkiv.: DMJK.

Vi lader ZF 500 064 vise eksemplet på en (lidt usædvanligt) stærkt tilsmudset vogn. Fotoet er taget af K.E. Jørgensen i Lunderskov d. 10. juni 1964.

Mere generelt..

Oftest støder vi på den udfordring, at de billeder, vi kan få fat på, er i sort/hvid. Det betyder, at vi nok til en vis grad kan identificere vognens renholdelsestilstand og muligvis udstrækning af nedslidningen, men vi kan ikke aflæse "patineringsfarverne" særlig nøjagtigt.

Farvebilleder findes heldigvis, om end i en meget begrænset mængde fra epoke III, men ved hjælp af de få, som eksisterer, og gennem et målrettet studium af dem, kan vi gætte os frem til en palet af sandsynlige muligheder. Noget helt andet er jo, at vi godt ved, at snavsset på en

personvogn (og andet kørende materiel) som oftest er noget med en læderagtig brun farve. Farven er grundlæggende en blanding af mange ting, som eksempelvis rust, bremsestøv, snavs fra ballasten, småsten og andet godt. Før septiktankene anbragtes i personvognene var der sikkert også andre hyggelige ting, som kunne medvirke til at misfarve materiellet forskellige steder - men nok om det!

Airbrush vs. Pensel til patinering

Jeg kunne godt forestille mig, at der sikkert sidder nogle læsere, der har læst mit indlæg om airbrushen i seneste nummer af Mosebanen, som tænker noget i retning af, at jeg tog livet af penslerne ved dengang, og at airbrushen er Guds svar på alle vore behov vedrørende patinering eller øvrige malerarbejder for den sags skyld. Intet kunne være mere forkert! Der er ikke tvivl om, at airbrushen er et glimrende, og et til visse opgaver helt overlegent, instrument til at indfri lysterne til patinering af vognparken, men penslen er uerstattelig til rigtig mange delikate effekter som Washes og Streakings. En god gammel pensel med lidt strithår er god til mange ting.

Når det er sagt, så hører det med, at en airbrush af god kvalitet er nødvendig. Og den skal være af god kvalitet. Her kommer vi ikke ret langt med en airbrush af budgetkvalitet, hvis vi vil undgå ærgrelser. Man kan hurtigt sætte de billige airbrushes på opgaver, de ikke kan løse. De hårfine streger laves meget lettere er med en kvalitets airbrush.

Påstand 4: Airbrush og pensel komplementerer hinanden aldeles glimrende. Køb begge dele i en god kvalitet!

Grundning, afskærmning og afdækning.

Disse to "discipliner" er stadig god latin i denne sammenhæng. Det er vigtigt at anskaffe sig en god grunder, der kan påføres en overflade med formål at sikre, at lagene ovenpå kan hæfte. Det bunder jo i, at vi patinerer på overflader fremstillet af vidt materialer, der går fra messing, zink, jern over træ til plastik. Derfor er grundning en god ting.

Afdækning skal man give sig tid til. Specielt når man anvender sin airbrush til at "bestøve" sine modeller, er risikoen stor for, at "støvet" rammer utilsigtet bredt eller helt forkert. Afdækning er en god forsikring. Selv hærdede eksperter på feltet er omhyggelige med afdækning. Der findes mange gode afdækningsprodukter på markedet, og de er ikke dyre.

Med ordet afskærmning mener jeg, at man ofte kan klare sig med at holde et stykke stift karton op i forhold til airbrushen og på den måde anvende en "discount", men bevægelig afskærmning.

Patinerer for modelbanere

Det er ikke, fordi jeg skal gentage mig selv, men jeg vil gerne kort indskrænke området til modelbanen med de farer for gentagelser, der ligger i det.

Patinerer er meget virksomt håndværk til behandling af lokomotiver, personvogne, godsvogne, bygningerne af enhver art og ikke mindst skinnelegemet og landskabet. Patinerer er yderligere en facet i bestræbelserne på at udbygge den realistiske ramme om modeljernbanen.

Lokomotiver og vogne

Når det drejer sig om damplokomotiverne, så går jeg meget sparsomt og forsigtigt til værks. Jeg undlader ikke damplokomotiverne, men jeg går forsigtigere til værks, end når det drejer sig diesellokomotiverne. Jeg patinerer gerne Mo, Mx og My. Jeg vil næsten påstå, at specielt Mo'en først ser ægte ud, når den er patineret. Når man ser billeder igennem af Mo og de andre, så er de næsten aldrig rene og pæne. Der er altid en smule snavs på. Når vi nærmere os tiden for udrangeringerne, så ser man tydeligt, at vedligeholdelsen så ud til at ophøre i god tid inden. Det bør man huske på, når man vælger omfanget af patinerer. Jeg vil næsten sige: Jo yngre, jo mindre. Det er blot min tommelfingerregel.

Vognene behandler jeg også spartansk, når det drejer sig om patinerer. Bogiesiderne er dog selvskrevne og vognsiderne får en begrænset behandling med lidt støv og andet snavs, men ikke meget på personvognene. De blev holdt godt.

Godsvognene er det lidt anderledes med. Nogle af dem kunne godt blive meget snavsede. Se billederne ovenfor igen. Brug derfor billeder som forlæg, som anbefalet andet steds.

Bygninger

Husk også, at patinerer er meget virkningsfuldt til anlæggets modelbygninger. Disse glemmes ofte, når der skal patineres, og det er synd. Det er, efter min opfattelse, utænkeligt at anbringe en bygning på anlægget, som ikke har gennemgået en sådan proces i et eller andet

omfang. Men husk, det er ikke Berlin anno 1945, vi eftergør!

Landskabet vi bygger til anlægget bør også patineres, da vi jo som mennesker snavser vore

Tørfarver og deres anvendelse

Tørfarver synes desværre at udgøre et overset eller lidet kendt produkt. Det er synd, for disse er fremragende til at farve og patinere med på modelanlægget. Du med fordel købe følgende tørfarver: sort, gul, rød og sienna-brun og blande dem i overensstemmelse med følgende opskrifter til utallige formål:

Ballastfarve:

1 del sort
1 del Siennabrun
3-4 dele gul
14 dele Polyfilla
(se senere)

Jordfarve, snavset:

3 dele sort
2 dele brun
1 del gul
5 dele Polyfilla.

Let støvfarve:

2 dele brun
1 del gul
9 dele Polyfilla.

Gråt snavs:

2 dele sort
1 del brun
1 del Polyfilla.

Vær opmærksom på, at forskellige farvemærker kan give forskellige resultater. Lav en mindre blanding og prøv dig frem indtil, du har det rette resultat, som du ønsker det. Som du ser, er der tilsat polyfilla, hvilket jo giver mulighed for at tilsætte vand og anvende visse af blandingerne som bundfave i landskabets opbygning. Så slipper man i nogen grad for den trælsomme maling af den modellerede overflade. Endvidere ser det bedre ud end skrækscenariet, hvor grundlaget males grønt eller andet upassende. Jord er brun ikke grøn, det er vegetationen, der er det!

Det er også et vældig godt produkt især til ballastfarvning. Husk at patinere ballasten bagefter. Den skal være lidt mere rød/okkerbrun på stationerne samt oliespor mellem skinnestregene fedtet godt ind i sveller og disses mellemrum til at simulere oliespil fra trækraften. Meget virkningsfuldt. Og husk ballastfarven ændrer sig over strækningerne. Farven er ikke homogen, som man desværre alt for ofte ser eksempler på anlæggene!

Værktøjerne

Det er absolut et helt kapitel for sig. Her er et udvalg af forslag til at skaffe sig ting så billigt som muligt. Der er mange ting, som vi normalt ville smide ud, som er glimrende til mange

omgivelser til. Dette faktum bør vort landskab afspejle. Som grundfarver hertil er tørfarver ideelle.

formål, gem dem, brug dem i stedet for at købe dem dyrt, hvad sagtens lader sig gøre.

Blandekar og allehånde beholdere

Man gør klogt i at samle alle de yoghurtbægre og disses toppe ind som muligt er. Sågar de sorte toppe til bordbomber kan anvendes. De er glimrende til at blande farverne i, tilsætte fortynder, Extender eller sprit. Lad være med at blande farverne direkte i beholderen på airbrushen, hvad mange ellers anbefaler!

Problemet er, at du ikke opdager urenheder i din maling i tide, inden den er kommet kontakt med din airbrush. Konsekvensen kan være en langvarig og træls rengøring af airbrushen.

Bland hellere farven i et bæger eller en lille plastikkop. Kig den grundigt efter for urenheder og indtørrede rester fra kant eller låg, **inden** malingen hældes ned i airbrushens container. Det er også meget lettere at se, om malingen har den rette konsistens nede i et bæger. Mælkeagtig til airbrushbrug.

Stande og holdere

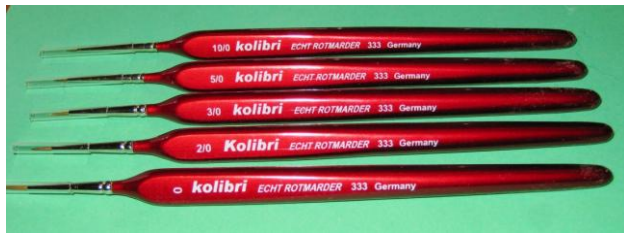

Skal man have i flere udførsler samt diverse konstruktioner. De er helt uundværlige og kan og bør fremstilles selv.

Det drejer sig om stande, som du kan placere dine lokomotiver og vogne på, når du airbruser kabinen, når du åbner for luften til airbrushen. Kedelig erfaring.

En rund drejestand, som du kan placere dine stande til modellerne på, er uundværlig, da den tillader dig at dreje dit projekt rundt, så du kan komme til at male og patinere det fra alle vinkler, uden at berøre det. Se billederne af mine forslag.

Diverse pensler

Som sagt er penslen er meget vigtigt værktøj til patinering. Ja, jeg vil uden blusel hævde, at den generelt er et vigtigere værktøj end airbrushen, da patinering bredt sagt er detaljens kunst, og selv de bedste airbrushes er jo ikke helt så specifikke i deres udtryk som en spids pensel. Brug den først og fremmest.

Hvilke typer bør/kan anvendes?

Du skal bruge både runde og flade pensler i et passende udvalg af størrelser. Af de runde har jeg anskaffet et udvalg fra størrelse 3 og ned til 10 nuller. Den er meget fin og kan undværes i en snæver vending, men ned til 2 eller tre nuller bør du have. Af de flade har jeg en tre stykker i størrelserne. Jeg har også to viftepensler, som er fantastiske til at lave Streakings og behandle patineringspulvere. De er lidt dyre, men alligevel bør de anskaffes. Brug så endelig lidt penge på pensler af god kvalitet, det lønner sig i længden. De holder meget længere, de holder faconen længere, og frem for alt så lægger de farverne meget pænere på emnet.

Jeg har købt et sæt af fremragende kvalitet hos Custom Colors. De er i sortimentet hos airbrushfirmaet Harder Steenbeck i Hamborg. Dyre med meget gode.

Gummi-/latexhandsker

Disse kan købes i et supermarked for få penge. De beskytter dine hænder, når du airbruser og må holde fast i et emne. Men, hvad næsten vigtigere er, de beskytter dine modeller mod dine fedtede fingre. Du skal naturlig vaske

dem i udsugningskabinen, for sådan en har du naturligvis allerede anskaffet - ikke, og det drejer sig om holdere til smådele som vognbogier og andre smådele. Dele til modelbygninger skal også fastholdes eller flyder delene jo rundt i

hænder grundigt flere gange om dagen, men især inden arbejdet med en model. Der er ikke noget værre end en fingergriset model. Selvom vi er meget renlige er det alligevel vanskeligt eller helt uundgåeligt at sætte mærker. Brug derfor latexhandsker!

Vatpinde til pulvere og rengøring

De kan f.eks købes hos Matas. Husk at købe dem på plastikpinde. Du kan også få dem med pinde af træ, men jeg finder dem for hårde, hvilket naturligvis er en smagssag.

Køb dem bare i hundredvis, da du vil bruge mange af dem. De er uforlignelige til rengøring af en airbrush.

Udluftning - advarsel!

Jeg ved godt, at det er træls at høre det hele tiden, men det er lidt ligesom med børneopdragelse, påbuddene skal siges tit.

Og, når der så er tale om voksenopdragelse, bliver det endnu vanskeligere - desværre.

Husk, at god udluftning er nødvendig, når du patinerer med farver indeholdende opløsningsmidler, som enamels jo gør. Terpentin og denatureret sprit er meget skadelige i dampform. Det er ikke nødvendigt med en sugekasse, men et åbent vindue er fint. Sugekassen skal dog anvendes, hvis airbrushen kommer i anvendelse!

Patineringspulvere har den indlysende fordel, at de ikke udsender skadelige dufte.

Et projekt, et eksempel

Flemmings fine fiskevogn

For nogen tid siden kom Flemming til mig med en fiskevogn, som han havde lavet med sin vanlige beundringsværdige omhu. Han ville gerne have den malet. Ikke bare malet, men malet og behandlet så den kom til at ligne et billede han havde af den på et "slidt" tidspunkt.

Så er det, at man skal stille et par indlysende spørgsmål?

- **Hvorfor er den slidt?** Alder, ukyndig behandling?
- **Hvad er det, som har slidt den, hvad blev den brugt til?**

Oplægget til Flemmings vogn:

En træt og slidt vogn, ZF 500 002 der afventer ophug i Aarhus 1955. Foto.: Poul Erik Clausen. Arkiv.: DMJK.

Her følger et meget simpelt eksempel på vigtigheden af det tredje spørgsmål:

Det kunne dreje sig om patinering af en Mv fra 1955. Den skal nok ikke være særlig slidt i udseendet, hvis overhovedet. Snavset kan den godt være, men nok ikke overvældende. Det meste snavs vil sidde på bogierne. Har den frontnummer, skal det fjernes. Og så videre.

Du kan selv stille flere retningsgivende spørgsmål. Summen af svarene giver dig en pejleretning for midler og omfang.

1. Efter at have stillet disse spørgsmål, blev vognen først rensset med sprit (*sprinklervæske*).
2. Dernæst blev den grundet med Vallejos grunder, som er grå.

Den grå grundmaling er nu tilføjet

Anvendelse, vand (*fiskevogne*), vejr & vind eller det hele? Og meget mere.

- **Hvilket tidspunkt (og/eller epoke) skal den patineres til?** Svaret på dette spørgsmål vil regulere de to øvrige.

Man må med andre ord sætte sig lidt ind i vognens forhistorie.

3. Så blev den malet i en træfarve, som den formodedes at have set ud i ny tilstand.
4. Dernæst et lag "slidt træfarve" - grålig kulør - på de mest slidte / udsatte steder.
5. Chippingvædske blev lagt på.
6. Vognens hvide farve blev lagt på.
7. Så fik vognen en sort Wash til mellemrummene mellem sidebrædderne og andre gode steder. Washen påførtes med en tynd rund pensel ooo.

Her har vognen fået de to typer træfarve

8. Så blev "slidfasen" gennemført med fotoet som retningslinje. Midlerne var sprit til oplødning af den hvide farve, vatpinde og en stiv pensel til sliddet. Tålmodighed.

Færdigt arbejde!

9. Rust på undervogn. Snavs fra ballast på vognens rammer.
10. Wash på taget.
11. Grimes på puffer og anden smurt mekanik.

Det var vist det meste.

Nyttige adresser:

Producenter:

www.ak-interactive.com
www.acrylicosvallejo.com
www.amazon.co.uk
www.amazon.com

De to første adresser til de spanske storproducenter giver sig selv. Det er meget nemt at købe hos AK-Interactive direkte, og varerne kommer hurtigt. Men, grundet transportomkostningerne, så kan man med fordel begrænse sig til de produkter, som ikke kan købes enten i UK eller DK.

De to næste adresser har ofte gode tilbud på utrolig mange effekter til airbrushing og maleprodukter i det hele taget.

Man gør dog klogt i at passe på US-adressen, med mindre man kan undgå Post Danmark som leverandør i DK. Årsagen er, at dette firma tager 160 kr. i håndteringsomkostninger for at levere varen hos kunden på trods af, at denne allerede har betalt for det hos den amerikanske carrier. Køb gerne i US, men betal hellere lidt mere for anvendelse af en US carrier som UPS eller tilsvarende. Gælder ikke UK (EU)forsendelser.

US forhandler:

Modelflex farverne kan anskaffes hos amerikanske "Internet Trains.com" med hjemmeside:
www.internettrains.com

UK forhandler:

Den næste er en meget velassorteret britisk forretning, som afsender hurtigt og billigt. Sælger alle Mig Jimenez og Vallejo's produkter. Kan anbefales.

www.snmstuff.co.uk

Dansk forhandler:

Så skal vi ikke glemme danske **Custom Colors**, som jeg omtalte for et par numre siden, og de er fortsat at finde på adressen:

www.customcolors.dk eller
www.airbrushshoppen.dk

Det er altid en god ide at holde sig opdateret på deres hjemmeside.

Patineringspulvere/Pigments:

www.bragdonent.com.

Gå ind på hjemmesiden og helt ned i bunden af deres on-line katalog. Helt ned!

Dyes:

Modelmates i UK:

www.modelmates.co.uk

En forhandler med et særligt stort udvalg, Stoppel Hobby

Jeg vil gerne igen fremhæve på Frederiksberg. Det er min personlige opfattelse, at denne forretning har så meget at byde på, at den er et "must" for patineringseksperter in spe. Du finder det meste der! Besøg den venlige Stoppel. Er du i tvivl om noget vedrørende farverne og deres anvendelse, så spørg ham, han ved meget om det meste.

Jeg skriver dette, fordi man kan få hjælp der, ansigt til ansigt, hvad ofte er et problem med hjemmesiderne.

Find ham på: www.stoppel.dk

Til allersidst vil jeg slutte med endnu engang at understrege, at denne artikel ikke indeholder alle de evige sandheder. Den nævner også teknikker og forhold, som jeg selv kun har arbejdet med i begrænset omfang, men jeg syntes ikke, at det burde afholde mig fra at beskrive dem. Du kan og skal selv gøre dig dine erfaringer. Det er også det morsomste.

Held og lykke og god arbejdslyst!

LT

Se vognen i sit rette element på anlægget. Transfers mangler endnu.

Farvenøgle:

Effekter	Farver	Patineringspulvere	Bemærkninger
Rust, let	CA 2-105 MJ: Light wash	B: Light Rust MJ: P 025 Rust	
Rust, middel, svær	MF: 16-172 Rust, 16-175 Rail Brown, VA: 71 080 Rust, 71 069 Rust (ME), CA = 2 106 Rust MM= Rust, svær!	MJ: P 025 Rust B: Medium Rust, Dark Rust N: Rust	Pas på med de hårde rustfarver/-virkninger. Virker let for meget.
Løberust	MJ (W)= Light Wash		
Støv	AK: Dust effects: 723 og 015 CA: 2 100 light, W og S fra AK: 4061, 4062, 4063 og 022 (African Dust!)	N: Sand B: Dust MJ: Industrial Dirt	
Løbesnavs, flader	Anvend W i rette kulører, evt. med udgangspunkt i en "Dust-farve" MJ (W): Rainmarks	B: Grimy Grey N: Sod, aske	
Løbesnavs, Olie og Fuel	MJ: 1203 SG, 1407 Engine G, 1408 Fresh Engine Oil, 1409 Fuel Stains	B: Grimy Grey	
Snavs til bogiesider	VA: 71 028 sand yellow, 72 740 leather brown AK (W): 022 CA: 2 101 soft dirt	B: Dust Bowl Brown, Weathered Brown N: Sand Nochs er god.	I hovedsagen snavs fra ballasten. Bruger meget den fra CA.
Mudder	MM = Mud		
Falmet maling	MJ (W): Rainmarks Anvend F fra MJ og W i rette kulører, se løbesnavs, flader		
Særligt til damplokomotiver	MF: 16-01 Engine Black, 16-02 Reefer White, 16-05 Weathered Black, 16-13 Flat Black CA: 2 002 Smoke	B: Grimy Grey, light Rust N: Aske og sod	Reefer White er god at tilsætte sort, det giver et gråt spil som ofte sås i forbindelse med dampmaskinerne
Patineringspulvere til landskab og bygninger		B: Green Grunge, Used Brick, Grimy Grey MJ: P 026 Concrete, 039 Industrial City Dirt, P 033 Dark Mud MM: Brick joint Filler N: Sand	
Afskaldning	A Mig-2011 Heavy Chipping effects		Fås i flere styrker
Fortyndere	MJ: Thinner for Washes, enamel odourless Thinner		

Koder: Producenter:

MF = Modelflex, CA = ComArt, VA = Vallejo Air, AK = AK-Interactive, MJ = Mig Jimenez, MM = Modelmates, B = Bragdon, N = Noch

Typer maling:

F=Filthers, W= Wash, S = Streaking, G = Grimes, D = Dust, ME = Metallic.

Bemærk: Der er blot tale om forslag. Listen er langt fra udtømmende, der findes utallige andre typer og muligheder. Opdater evt. skemaet til eget brug.